

Handhaving openbare orde

Inspectieonderzoek van de Raad voor de Rechtshandhaving naar de handhaving van de openbare orde in Curaçao

Handhaving openbare orde

Inspectieonderzoek van de Raad voor de Rechtshandhaving naar de handhaving van de openbare orde in Curaçao

Voorwoord

De laatste jaren hebben zich op Curaçao gebeurtenissen voorgedaan die voor opschudding zorgden. Na het verbranden van autobanden en van afval op straat nabij Emmastad, brandstichtingen bij het Centro Pro Arte en het Ontvangerskantoor, demonstraties in Fort Amsterdam en niet te vergeten de COVID-19 pandemie acht de Raad het noodzakelijk om de handhaving van openbare orde in Curaçao te belichten.

Leidend in dit onderzoek is de openbare ordehandhaving door het Korps Politie Curaçao geweest.

Het resultaat van het onderzoek geeft aan dat bij de handhaving van de openbare orde, ruimte is voor verbetering, onder meer omdat het Korps Politie Curaçao gebrek heeft aan personele capaciteit en middelen. Evenals bij alle eerdere onderzoeken het geval was, werkten de betrokken organisaties en personen op constructieve wijze mee aan het onderzoek. De Raad is die personen erkentelijk voor hun medewerking.

De Raad vertrouwt erop dat deze inspectie zal bijdragen aan een beter inzicht in de huidige situatie voor de organisaties die bij dit onderzoek zijn betrokken. Ook verwacht de Raad dat de onderzoeksresultaten zullen leiden tot de bewustwording bij de Minister van Justitie dat een verhoging van de operationele gereedheid van het Korps Politie Curaçao een noodzaak is voor een effectievere handhaving van de openbare orde in buitengewone omstandigheden.

DE RAAD VOOR DE RECHTSHANDHAVING

mr. E.R.A. Morillo, voorzitter

mr. M.I. Koelewijn, raadslid

mr. M.R. Clarinda, raadslid

Colofon

Uitgever: Raad voor de Rechtshandhaving

Jaar: 2024

Maand: februari

Plaats: Willemstad, Curaçao

Vindplaats Internet: www.raadrechtshandhaving.com

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	5
Afkortingenlijst	7
Samenvatting en aanbevelingen	8
1. Inleiding	12
1.1. Aanleiding.....	12
1.2. Doel van het onderzoek.....	12
1.3. Centrale vraagstelling.....	12
1.4. Afbakening van het onderzoek.....	13
1.5. Toetsingskader.....	13
1.6. Definitiebepaling.....	13
1.7. Fasering van het onderzoek/methodiek.....	13
1.8. Leeswijzer.....	13
2. Bevindingen	14
2.1. Wetgeving en beleid.....	14
2.1.1.....	
Wetgeving.....	14
2.1.2. Beleid.....	18
2.2. Gezag en (aan)sturing.....	20
2.3. Beheer.....	22
2.3.1. Personeel.....	22
2.3.2. Materiële middelen.....	25
2.3.3. Financiële middelen.....	26
2.3.4. Informatiedeling.....	26
2.4. Bijstandsverlening.....	27
2.4.1. Beschikbare capaciteit bijstandspartners.....	28
2.4.2. Beschikbare middelen bijstandspartners.....	29
2.5. Samenwerking met bijstandspartners.....	29
3. Analyse	31
3.1. Wetgeving en beleid.....	31
3.1.1. Wetgeving.....	31
3.1.2. Beleid.....	31
3.2. Gezag en sturing.....	31
3.3. Beheer.....	32
3.3.1. Personeel.....	32

3.3.2. Materiële middelen.....	32
3.3.3. Financiële middelen.....	33
3.3.4. Informatiedeling.....	33
3.4. Bijstandverlening.....	33
3.5. Samenwerking.....	33
3.6. Beantwoording van de vragen	34
3.6.1. Deelvragen	34
3.6.2. Centrale vraag.....	35
3.7. Slotbeschouwing	35
4. Aanbevelingen.....	37

Afkortingenlijst

KPC	Korps Politie Curaçao
BavPol	Buitengewoon agent van politie
CURMIL	Curaçaose Militairen
ESF	Emergency Support Function
ICC	Informatiecentrum Curaçao
HRO	Human Resources en Organisatie
JVO	Justitieel Vierpartijen Overleg
KMar	Koninklijke Marechaussee
KW	Kustwacht Caribisch Gebied
CZMCARIB	De Commandant der Zeemacht in het Caribisch gebied
MIK	Maritiem Informatie Knooppunt
MK Suf	Marinekazerne Suffisant
OM	Openbaar Ministerie
SGBO	Staf Grootschalig Bijzonder Optreden
TCI	Team Criminele Inlichtingen
VKC	Vrijwilligerkorps Curaçao

Samenvatting en aanbevelingen

Met dit onderzoek 'Handhaving openbare orde' brengt de Raad het functioneren van de justitiële organisaties betrokken bij de handhaving van de openbare orde in kaart.

De centrale vraag in dit onderzoek is:

Op welke wijze handhaaft het Korps Politie Curaçao de openbare orde en in hoeverre is deze organisatie toegerust om deze taak uit te voeren?

Ter beantwoording van de centrale vraag zijn de volgende deelvragen opgesteld:

1. *Welke wet- en regelgeving en beleid ligt ten grondslag aan de handhaving van de openbare orde?*
2. *Op welke wijze vindt het gezag en de sturing plaats?*
3. *In hoeverre biedt het beheer handvatten om de openbare orde te handhaven?*
4. *Welke organisaties zijn betrokken bij de handhaving van de openbare orde en in welke mate vindt samenwerking plaats tussen deze organisaties?*

Wetgeving en beleid

De volgende wet-en regelgeving is van toepassing bij handhaving van openbare orde:

- Statuut van het Koninkrijk der Nederlanden
- Rijkswet politie van Curaçao, van Sint Maarten en van Bonaire, Sint Eustatius en Saba
- Rijkswet Kustwacht
- Staatsregeling van Curaçao
- Lei Estado di Emergencia
- Landsverordening openbare orde
- Landsverordening rampenbestrijding en crisisbeheersing
- Aanwijzingen inzake de inzet van de krijgsmacht in Aruba, Curaçao en Sint Maarten (het KB 1987) en
- Landsverordening openbare manifestaties

De Raad acht de wetgeving voldoende om de openbare orde te handhaven. De Raad is van oordeel dat in de wetgeving opgenomen bevoegdheden van de Minister van Justitie hem in staat stellen om verschillende maatregelen en voorschriften uit te vaardigen die nodig zijn om de openbare orde te handhaven. Dit geldt ook voor de bevoegdheden die aan de Minister van Algemene Zaken zijn toegekend.

De Raad acht als positief het feit dat het Ministerie van Justitie over een vastgesteld integraal veiligheidsbeleidsplan beschikt en ook dat het KPC conform de structuur van Staf Grootchalig Bijzonder Optreden (SGBO) optreedt bij verstoring van de openbare orde. De Raad vindt het een goede zaak als de organisaties die bijstand verlenen aan het KPC, een beleid zouden hebben die aansluit op de behoeftes van het KPC. Door het gemis aan een op elkaar afgestemd of gezamenlijk beleid, is de Raad van oordeel dat er geen sprake is van een integrale aanpak in de justitiële keten voor wat betreft de handhaving van de openbare orde.

Gezag en (aan)sturing

De Raad is van oordeel dat er ruimte is om de aansturing van de organisaties te verbeteren, omdat de overleggen niet conform de frequentie opgenomen in artikel 19 van de rijkswet politie, tenminste een keer per twee maanden, worden gehouden. De Raad is van oordeel dat de aansturing binnen het KPC voldoende is.

Personeel

Het KPC heeft een structureel tekort aan personeel., officieel een tekort van 151 man. Dit heeft ook zijn weerslag in het kader van handhaving van openbare orde. Ingeval van buitengewone omstandigheden geldt het bovenstaande onverkort.

De Raad vindt het positief dat de organisaties die bijstand leveren aan het KPC in het kader van handhaving van de openbare orde, geen problemen hebben met personeelscapaciteit. Ze hebben voldoende functionarissen die ingezet kunnen worden ingeval het KPC op hen een beroep doet.

Materiële middelen

Het KPC beschikt niet over voldoende middelen om in geval van grote incidenten op eigen kracht de openbare orde te handhaven, dit terwijl andere organisaties zoals het VKC wel over middelen beschikt. Het KPC zou naar het oordeel van de Raad primair over de nodige middelen moeten beschikken ondanks het feit dat het korps bijstand krijgt van organisaties zoals het VKC, de KW, Defensie en de CURMIL.

Financiële middelen

De financiële middelen van het Ministerie van Justitie en het VKC zijn op dit moment niet toereikend zijn om de openbare orde optimaal te handhaven. De Raad is van oordeel dat het Land meer financiële middelen aan in elk geval het KPC ter beschikking moet stellen, ter handhaving van de openbare orde.

Informatiedeling

De Raad vindt dat betrokken autoriteiten al het nodige moeten doen om informatiedeling tussen Nederland en het Caribisch deel van het Koninkrijk mogelijk te maken. De Raad acht verder de informatiedeling tussen het KPC en de lokale organisaties die bijstand verlenen als positief.

Bijstandsverlening

De Raad is van oordeel dat de procedurele weg die bewandeld moet worden om de organisaties die bijstand verlenen aan het KPC in te zetten, transparant is. Immers zijn er procedures vastgelegd voor de inzet van deze organisaties.

Samenwerking

De samenwerking tussen het KPC, en andere organisaties die gebruik maken van door de Minister van Justitie benoemde buitengewoon agenten van politie en ook de particuliere beveiligingssector is goed te noemen.

Beantwoording deelvragen

1. *Welke wet- en regelgeving en beleid ligt ten grondslag aan de handhaving van de openbare orde?*

Onder normale omstandigheden wordt de normale wet- en regelgeving die geldt voor de handhaving van de openbare orde toegepast. Onder buitengewone omstandigheden (bijvoorbeeld, crisissituaties die het bestaan van het Land of de samenleving bedreigen) kunnen één of meer bepalingen in de noodwetgeving Lei Estado di Emergencia in werking worden gesteld. Niet altijd wordt bij buitengewone omstandigheden de uitzonderingstoestand afgekondigd. De uitzonderingstoestand dient bij landsbesluit te worden afgekondigd en bij ministeriële regeling met algemene werking kunnen algemeen verbindende voorschriften worden vastgesteld die kunnen afwijken van bij de Staatsregeling gestelde voorschriften.

2. *Op welke wijze vindt het gezag en de (aan)sturing plaats?*

De Minister van Justitie voert het gezag en beheer over het KPC. Het KPC staat onder de dagelijkse leiding van de korpschef, die op zijn beurt leidinggeeft aan het Hoofd Politiedienst. Tijdens de uitvoering van de bijstand vallen de hierbij betrokken eenheden onder het gezag van de Minister van Justitie. De aansturing is echter voor verbetering vatbaar, omdat niet aan de (wettelijke) voorgeschreven frequentie wordt voldaan. De sturing binnen het KPC verloopt naar het oordeel van de Raad goed.

3. *In hoeverre biedt het beheer handvatten om de openbare orde te handhaven?*

De huidige sterkte van het KPC is niet voldoende is om de openbare orde optimaal te handhaven. Onder buitengewone omstandigheden is er meer capaciteit nodig om de openbare orde te handhaven dan onder normale omstandigheden, dus ook hier is er een tekort aan personeel om de openbare orde te handhaven.

Het KPC beschikt niet over voldoende financiële en materiële middelen om zelfstandig de openbare orde te handhaven. De organisaties die bijstand verlenen aan het KPC hebben aangegeven over voldoende personeel en materieel te beschikken om de nodige bijstand te verlenen.

4. *Welke organisaties zijn betrokken bij de handhaving van de openbare orde en in welke mate vindt samenwerking plaats tussen deze organisaties?*

De organisaties die bijstand kunnen leveren aan het KPC zijn de KW, de KMar, het VKC en de CURMIL. De samenwerking tussen deze organisatie wordt als goed ervaren. De rol van het OM is in principe alleen strafrechtelijk. Desondanks wil het OM erbij betrokken zijn om met de organisaties mee te denken over dit thema.

Beantwoording centrale vraag

Op welke wijze handhaaft het Korps Politie Curaçao de openbare orde en in hoeverre is deze organisatie toegerust om deze taak uit te voeren?

- Wijze handhaving openbare orde

In principe handhaaft het KPC onder reguliere omstandigheden de openbare orde. In geval van escalatie, buitengewone omstandigheden, krijgt het KPC bijstand van het VKC en de krijgsmacht. De organisaties die bijstand verlenen aan het KPC hebben geen beleid die aansluit op de behoeftes van het KPC.

Voor wat betreft de totstandkoming van de bijstandsverlening zijn er wettelijke voorschriften beschikbaar en deze worden ook nageleefd. Er is ruimte om de aansturing van de organisaties te verbeteren, omdat de overleggen niet conform de frequentie opgenomen in artikel 19 van de rijkswet politie worden gehouden.

- **Toerusting KPC**

Volgens de Raad is er sprake van voldoende wet- en regelgeving en beleid om de openbare orde te handhaven tijdens reguliere en buitengewone omstandigheden.

Het beheer is voor verbetering vatbaar. Het KPC kampt met een tekort aan personeel en middelen. Het feit dat Nederland op basis van Europese regelingen niet structureel informatie kan delen met het Caribisch deel van het Koninkrijk is naar het oordeel van de Raad een gemis.

Aanbevelingen aan de Minister van Justitie

1. Bevorder dat op niveau van de organisaties een beleid wordt ontwikkeld omtrent het verlenen van bijstand aan het KPC.
2. Draag er zorg voor dat het personeelstekort bij het KPC planmatig wordt opgeheven.
3. Draag er zorg voor dat er voldoende financiële en materiële middelen ter beschikking worden gesteld van het KPC.
4. Draag zorg voor de regie en coördinatie van een integrale aanpak van de handhaving van de openbare orde.

1. Inleiding

1.1. Aanleiding

Ingevolge de Rijkswet Politie en de Politieregeling 2019 is de handhaving van de openbare orde een taak van het Korps Politie Curaçao (KPC). Deze taak is belegd bij de Politiedienst. Naast de dagelijkse taakuitvoering van deze dienst, zijn er buitengewone omstandigheden waaronder de openbare orde gehandhaafd moet worden.

Gedurende de laatste jaren werden er verschillende demonstraties georganiseerd, die enkele malen onttaarden in grootschalige ordeverstoringen. Tijdens deze demonstraties en in de periode van de COVID-maatregelen werden naast de politie ook het Vrijwilligerskorps Curaçao (VKC) en de Curaçaose Militairen (CURMIL) ingezet om de orde te handhaven. Gelet op de openbare orde problematieken die ontstonden naar aanleiding van deze demonstraties en de COVID-19 pandemie, acht de Raad het van belang om het functioneren van de justitiële organisaties in het kader van de handhaving van de openbare orde, ook in buitengewone omstandigheden, in kaart te brengen en te toetsen.

1.2. Doel van het onderzoek

Met dit onderzoek brengt de Raad het functioneren van de justitiële organisaties betrokken bij de handhaving van de openbare orde in kaart.

De Raad toetst de volgende aspecten:

1. wetgeving en beleid,
2. gezag en (aan)sturing,
3. beheer,
4. bijstandsverlening,
5. samenwerking.

1.3. Centrale vraagstelling

Op welke wijze handhaaft het Korps Politie Curaçao de openbare orde en in hoeverre is deze organisatie toegerust om deze taak uit te voeren?

Ter beantwoording van de centrale vraag zijn de volgende deelvragen opgesteld:

1. *Welke wet- en regelgeving en beleid ligt ten grondslag aan de handhaving van de openbare orde? (paragraaf 2.1)*
2. *Op welke wijze vindt het gezag en de (aan)sturing plaats? (paragraaf 2.2.)*
3. *In hoeverre biedt het beheer handvatten om de openbare orde te handhaven? (paragraaf 2.3)*
4. *Welke organisaties zijn betrokken bij de handhaving van de openbare orde en in welke mate vindt samenwerking plaats tussen deze organisaties? (paragraaf 2.4 en 2.5).*

1.4. Afbakening van het onderzoek

Het onderzoek heeft betrekking op de periode van 2017 tot en met 2022. Gedurende dit tijdvak hebben zich twee COVID-19 perioden voorgedaan, namelijk in 2020 en 2021.¹ De quarantaine-verordening² en de Verordening van den 9den Juni 1921³, worden in dit rapport niet meegenomen, omdat deze door de wetgever als verouderd en aldus niet helemaal toereikend worden beschouwd.⁴

1.5. Toetsingskader

Voor de beantwoording van de geformuleerde deelvragen is een toetsingskader opgesteld met behulp van wet- en regelgeving en beleid omtrent de handhaving van de openbare orde (zie paragraaf 2.1).

1.6. Definitiebepaling

Er worden verschillende betekenissen aan het begrip ‘openbare orde’ toegekend. De Raad gaat uit van “een ordentelijk verloop van het maatschappelijk leven in de openbare ruimte”.

1.7. Fasering van het onderzoek/methodiek

Ter oriëntatie op dit onderwerp werden literatuur, beleidstukken en van de diensten ontvangen documentatie bestudeerd.

In de daaropvolgende fase werden interviews afgenomen van contactpersonen van de Directie Risicobeheersing en Rampenbeleid Curaçao, het KPC, het Ministerie van Justitie (MvJ), de Kustwacht (KW), het Openbaar Ministerie (OM), de Koninklijke Marechaussee (KMar) en de Curaçaose Militairen (CURMIL). Er zijn verslagen van deze gesprekken opgesteld die aan de geïnterviewde personen ter validering zijn voorgelegd.

In de derde fase werd aan de hand van de verzamelde informatie een concept-inspectierapport opgesteld. Dit rapport werd aan de betrokken diensten aangeboden ter commentariëring. Na verwerking van de commentaren werd het rapport aan de Minister van Justitie aangeboden, die ook in de gelegenheid gesteld werd om een reactie op het rapport te geven.

1.8. Leeswijzer

Na dit inleidende hoofdstuk worden in hoofdstuk twee de bevindingen van dit onderzoek gepresenteerd, gevolgd door een analyse van de bevindingen in hoofdstuk drie. In het vierde hoofdstuk worden de aanbevelingen gepresenteerd.

---

¹ Tijdens een uitzonderingstoestand is de Minister van Algemene Zaken de opperbevelhebber, waarbij de Minister van Justitie de in de Lei Estado di Emergencia aangegeven bevoegdheden kan uitoefenen.

² P.B. 1917, no. 42

³ P.B. 1921, no. 66

⁴ Considerans Landsbesluit afkondiging uitzonderingstoestand COVID-19 pandemie

2. Bevindingen

2.1. Wetgeving en beleid

2.1.1. Wetgeving

Eén van de taken van de politie is het onder alle omstandigheden handhaven van de openbare orde. Hiervoor is een zowel kwantitatief als kwalitatief goed uitgeruste organisatie nodig om deze taak te volbrengen. Curaçao beschikt, over een eigen politiekorps. In dit kader is het essentieel dat het land Curaçao over adequate wetgeving beschikt die handvatten biedt om de openbare orde te handhaven.

De volgende wet-en regelgeving is het kader van de handhaving van openbare orde van toepassing:

- Statuut van het Koninkrijk der Nederlanden;
- Rijkswet politie van Curaçao, van Sint Maarten en van Bonaire, Sint Eustatius en Saba
- Rijkswet Kustwacht voor Aruba, Curaçao en Sint Maarten alsmede voor de openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba;
- Staatsregeling van Curaçao;
- Lei Estado di Emergencia (Landsverordening uitzonderingstoestand);
- Landsverordening openbare orde;
- Landsverordening rampenbestrijding en crisisbeheersing;
- Aanwijzingen inzake de inzet van de krijgsmacht in Aruba, Curaçao en Sint Maarten (het KB 1987) en
- Landsverordening openbare manifestaties.

Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden

Conform artikel 3 van het Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden (het Statuut) zijn de handhaving van de onafhankelijkheid en de verdediging van het Koninkrijk koninkrijksaangelegenheden. Ingevolge artikel 34 van het Statuut kan de staat van beleg en staat van oorlog in elk deel van het Koninkrijk (koninkrijksuitzonderingstoestand) worden afgekondigd. Dit artikel bepaalt verder dat de wijze waarop deze verklaring wordt afgekondigd en de gevolgen hiervan bij of krachtens rijkswet dienen te worden geregeld. Uit het onderzoek blijkt dat deze rijkswet echter nooit tot stand is gekomen.⁵

Rijkswet politie van Curaçao, van Sint Maarten en van Bonaire, Sint Eustatius en Saba

Artikel 5 van de Rijkswet politie van Curaçao, van Sint-Maarten en van Bonaire, Sint Eustatius en Saba (Rijkswet politie) bepaalt dat het de taak is van het KPC om in ondergeschiktheid aan het bevoegd gezag en in overeenstemming met de geldende rechtsregels zorg te dragen voor de daadwerkelijke handhaving van de rechtsorde en het verlenen van hulp aan hen die deze behoeven. Onder ambtenaren van politie wordt volgens deze rijkswet verstaan ambtenaren aangesteld voor de uitvoering van de politietaak, ambtenaren aangesteld voor de uitvoering van technische, administratieve en andere taken ten dienste van de politie en vrijwillige ambtenaren aangesteld voor de uitvoering van de politietaak. In artikel 7, tweede lid, sub d, van de Rijkswet Politie wordt het optreden ter handhaving van de openbare orde en hulpverlening als één van de

---

⁵ Volgens de Memorie van Toelichting bij de Landsverordening Uitzonderingstoestand van Sint Maarten.

taakgebieden van het korps aangegeven. Met de handhaving van de openbare orde zijn belast de ambtenaren aangesteld voor de uitvoering van de politietaak (artikel 3 onder a. Rijkswet politie van Curaçao, van Sint Maarten, van Bonaire, Sint Eustatius en Saba).

De buitengewone agenten van politie (BavPol) worden door de Minister van Justitie aangesteld, bevorderd, geschorst en ontslagen. Zij beschikken over de bevoegdheden die in hun aanstellingsbesluiten zijn bepaald (artikel 10 Rijkswet Politie van Curaçao, van Sint Maarten, van Bonaire, Sint Eustatius en Saba). Volgens de Memorie van Toelichting van de Rijkswet politie kunnen deze buitengewone ambtenaren van politie aangesteld worden voor de uitoefening van de politietaak.

Ingevolge artikel 17 van deze Rijkswet oefent de Minister van Justitie het bevoegd gezag uit over het KPC en kan hij aanwijzingen geven aan de korpschef. Ook het beheer van het KPC is aan de Minister van Justitie toegewezen (artikel 47 Rijkswet politie van Curaçao, van Sint Maarten, van Bonaire, Sint Eustatius en Saba). Hij wordt hierbij bijgestaan door de korpschef. De korpsbeheerder overlegt regelmatig met de korpschef en de officier van justitie over de gang van zaken binnen het korps.

Het is de taak van het KPC om de openbare orde te handhaven, maar het kan ook voorkomen dat bij bijvoorbeeld grootschalige incidenten, rampen en onlusten het Korps dit niet alleen kan. De Rijkswet biedt dan de mogelijkheid om andere lokale organisaties of personen die ook politietaken kunnen verrichten in te schakelen. Ook wanneer bepaalde expertises vereist worden kan bijstand worden ingeroepen van politiekorpsen van de andere landen binnen het Koninkrijk (artikel 38 Rijkswet Politie van Curaçao, van Sint Maarten, van Bonaire, Sint Eustatius en Saba) en van militairen (artikel 1 Aanwijzingen inzake de inzet van de krijgsmacht in Aruba, Curaçao en Sint Maarten).⁶

Rijkswet Kustwacht voor Aruba, Curaçao en Sint Maarten alsmede voor de openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba

Volgens artikel 2 van de Rijkswet Kustwacht voor Aruba, Curaçao en Sint Maarten alsmede voor de openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba (Rijkswet Kustwacht) is de KW belast met toezichthoudende, opsporings- en dienstverlenende taken. Deze taken worden in ondergeschiktheid aan het bevoegd gezag uitgevoerd, waarbij de directeur van de KW verplicht is de aanwijzingen van het bevoegd gezag met betrekking tot de uitvoering van de toezichthoudende, opsporings- en dienstverlenende taken op te volgen. De hulpverlening en rampenbestrijding vallen onder de dienstverlenende taken van de KW.

Staatsregeling van Curaçao

De grondslag voor het noodrecht van Curaçao staat beschreven in de Staatsregeling. In gevolge het eerste lid van artikel 96 van de Staatsregeling moet bij landsverordening worden bepaald in welke gevallen een door de landsverordening als zodanig aan te wijzen uitzonderingstoestand kan worden afgekondigd. Op grond van het tweede lid kan de formele wetgever afwijken van bepaalde in de Staatsregeling opgenomen grondrechten. Op grond van het derde lid kunnen de Staten terstond en zolang een uitzonderingstoestand niet bij landsbesluit is opgeheven, beslissen over het voortduren daarvan.

---

⁶ KB 1987

Lei Estado di Emergencia (Landsverordening uitzonderingstoestand)⁷

Volgens deze wetgeving kan in geval buitengewone omstandigheden dit vereisen ter handhaving van de uit- of inwendige veiligheid, op voordracht van de Minister van Algemene Zaken bij landsbesluit de uitzonderingstoestand worden afgekondigd (artikel 2, eerste lid Lei Estado di Emergencia). Onder buitengewone omstandigheden wordt verstaan crisissituaties die het bestaan van het Land of de samenleving bedreigen, waaronder in ieder geval oorlog, of andere noodtoestanden als gevolg van natuurgeweld, terrorisme, een militaire inval of een pandemie (artikel 2, eerste lid, tweede volzin van de Landsverordening uitzonderingstoestand). De uitzonderingstoestand kan voor een periode van maximaal 90 dagen worden afgekondigd (artikel 2, derde Lei Estado di Emergencia).

Gedurende de periode waarin de uitzonderingstoestand geldt hebben de Minister van Algemene Zaken en de Minister van Justitie verschillende bijzondere bevoegdheden tot hun beschikking. Deze bevoegdheden zijn opgenomen in hoofdstuk 3 van de Lei Estado di Emergencia. Enkele voorbeelden zijn:

- De Minister van Algemene Zaken kan Gouverneur van Aruba en de Gouverneur van Sint Maarten te verzoeken eenheden van de aldaar gestationeerde krijgsmacht ter beschikking te stellen (artikel 8, eerste lid Lei Estado di Emergencia).
- Bij ministeriële regeling met algemene werking kan worden bepaald, dat de daarin aangewezen ambtenaren, bevoegd zijn van eenieder inlichtingen te verlangen en inzage te vorderen van bescheiden alsmede van informatiedragers waarop gegevens zijn vastgelegd (artikel 9, eerste lid Lei Estado di Emergencia).
- De Minister van Justitie is bevoegd door hem aangewezen groepen van personen op een door hem aangegeven plaats tijdelijk te doen ophouden (artikel 24, eerste lid Lei Estado di Emergencia).
- De Minister van Justitie is bevoegd alle bevelen te geven die hij ter bescherming van de uit- of inwendige veiligheid noodzakelijk acht (artikel 23, eerste lid Lei di Estado Emergencia).

Voorts kan gedurende de periode waarin een uitzonderingstoestand geldt, bij ministeriële regeling met algemene werking worden bepaald, dat:

- eenieder verboden is in het openbaar te betogen of deel te nemen aan een vergadering of betoging;
- eenieder verboden is zich aan de openbare weg op te houden, zich te begeven op of in daartoe aangewezen gebouwen, verblijfplaatsen of terreinen, of in de open lucht te vertoeven.

Landsverordening openbare orde⁸

Het doel van deze landsverordening is het bevorderen van de openbare orde, rust en veiligheid en het beschermen van de gemeenschap. In deze landsverordening worden de bevoegdheden en verantwoordelijkheden van de autoriteiten bij het handhaven van de openbare orde en veiligheid beschreven. Volgens deze landsverordening is de Minister van Justitie bevoegd alle bevelen te geven die hij ter handhaving van de openbare orde of ter beperking van gevaar nodig acht. De Minister van Justitie kan van deze bevoegdheid gebruik maken in geval van oproerige beweging, van andere ernstige wanordelijkheden of van rampen, dan wel van ernstige vrees

---

⁷PB. 2020, no. 136

⁸ P.B. 2015, no. 31, zoals laatstelijk gewijzigd bij P.B. 2020, no. 136

voor het ontstaan daarvan. De Minister van Justitie kan daarbij van andere dan bij de Staatsregeling gestelde voorschriften afwijken (artikel 5, eerste lid van de Landsverordening Openbare Orde).

Voorts kan de Minister van Justitie wanneer bedoelde omstandigheden zich voordoen, voorschriften geven. Deze voorschriften moeten bij ministeriële regeling met algemene werking worden geven.

Landsverordening rampenbestrijding en crisisbeheersing⁹

De Minister van Algemene Zaken is belast met het opperbevel over eenieder die deelneemt aan de (voorbereiding op de) rampen- en crisisbestrijding (artikel 8, lid 1, Landsverordening Rampenbestrijding).¹⁰ De Minister van Algemene Zaken is verantwoordelijk voor het opstellen, vastleggen en uitvoeren van het beleidsplan (artikel 2a Landsverordening rampenbestrijding en crisisbeheersing). Ditzelfde geldt voor een crisisplan, maar aangezien deze nog niet gereed is, is de oude regeling zoals vervat in de Landsverordening Rampenbestrijding van toepassing. Op grond van dit (nog niet opgestelde) crisisplan dienen de diensten en organisaties een noodplan op te stellen en een coördinator hiertoe aan te wijzen. De opperbevelhebber wordt bijgestaan door een crisisstaf die hij heeft samengesteld (artikel 8 Landsverordening rampenbestrijding en crisisbeheersing).

Landsverordening openbare manifestaties¹¹

Volgens de Landsverordening openbare manifestaties beschikt de Minister van Justitie over de bevoegdheid om een samenkomst tot het belijden van godsdienst of levensovertuiging, vergadering of betoging op openbare plaatsen te beperken, verbieden of beëindigen en uiteen te laten of doen gaan. De Minister van Justitie mag zich niet bemoeien met de inhoud van een manifestatie. Het verbieden kan slechts onder de volgende omstandigheden plaatsvinden:

- de vereiste kennisgeving is niet tijdig gedaan;
- de vereiste gegevens zijn niet verstrekt of zijn onjuist of onvolledig;
- voor de bescherming van de gezondheid, het verkeer en ter bestrijding of voorkoming van wanordelijkheden en ter handhaving van de openbare orde (artikel 6 Landsverordening openbare manifestaties).

Voorafgaand aan het houden van de bovenbedoelde samenkomst, vergadering of betoging dienen de organisatoren minstens 48 uur van tevoren de Minister van Justitie schriftelijk hiervan in kennis te stellen. Onder bijzondere omstandigheden kan de Minister van Justitie deze termijn verkorten of een mondelinge kennisgeving accepteren (artikel 4 Landsverordening openbare manifestaties).

Ook tijdens de samenkomst, vergadering of betoging kan de Minister van Justitie aanwijzingen geven die door eenieder opgevolgd dienen te worden. Naast het geven van aanwijzingen kan de Minister van Justitie beslissen om de bijeenkomst te beëindigen en uiteen te doen gaan indien de vereiste kennisgeving niet is gedaan of een verbod was gegeven, in strijd wordt gehandeld met een voorschrift, beperking of aanwijzing of ter bescherming van de gezondheid, het verkeer en ter bestrijding of voorkoming van wanordelijkheden en ter handhaving van de openbare orde (artikel 9 Landsverordening openbare manifestaties).

---

⁹ P.B. 2015, no. 51, zoals laatstelijk gewijzigd bij P.B. 2021, no. 106

¹⁰ P.B. 2015, no. 51

¹¹ P.B. 2010, no. 87, bijlage s

Voor een vergadering, betoging of samenkomst op een niet-openbare plaats heeft de Minister van Justitie de bevoegdheid deze te doen beëindigen en de menigte heen sturen. Ook heeft de Minister van Justitie en de door hem aangewezen personen toegang tot deze bijeenkomsten.

Toepassing wetgeving

Een voorbeeld van de afkondiging van de uitzonderingstoestand (artikel 2, eerste 1 van de Lei Estado di Emergencia) deed zich voor in het jaar 2020 in verband met de Covidpandemie. In dat jaar werd in verband met de openbare orde en veiligheid, alsmede voor de vitale belangen van het Land bij landsbesluit een uitzonderingstoestand afgekondigd.¹² Doordat de reguliere handhavingsbevoegdheden onvoldoende toereikend waren ter bestrijding van het SARS-COV-2 virus, was het noodzakelijk de uitzonderingstoestand voor 90 dagen af te kondigen. De artikelen 9, 11, eerste lid, onderdeel b, derde en vierde lid, 19, 20, 22, 23, 24 en 27 van de Lei Estado di Emergencia werden hierbij in werking gesteld.

Er werden verschillende ministeriële beschikkingen en ministeriële regelingen met algemene werking uitgegeven. Eerst werd COVID-19 virus aangewezen als een besmettelijke ziekte.¹³ Hierna werden in de Beschikking maatregelen openbare orde COVID-19 beperkingen vastgesteld voor het verlenen van diensten aan het publiek en voor het gebruik van openbare plaatsen.¹⁴ Bij Beschikking maatregelen openbare orde COVID-19 II werden op basis van de constatering door het KPC, dat verbodsbepalingen van de eerste beschikking werden overtreden, de verbodsbepalingen verder aangescherpt en werd zelfs een avondklok ingesteld. De Beschikking maatregelen openbare orde COVID-19 werd hierbij ingetrokken.¹⁵

In de Beschikking maatregelen openbare orde COVID-19 III werd onder andere een verplichting om thuis te blijven geïntroduceerd en de avondklok gehandhaafd.¹⁶ Deze beschikking kwam in de plaats van de Beschikking maatregelen openbare orde COVID-19 II en werd zelf weer vervangen door Beschikking maatregelen openbare orde COVID-19 IV.¹⁷ Bij deze laatste beschikking werden verdere beperkingen gesteld.

De maatregelen zoals aangegeven in de Beschikking maatregelen openbare orde COVID-19 V werden onverkort verlengd tot 27 april 2020.¹⁸ Bij Beschikking maatregelen openbare orde COVID-19 VI werden de COVID-19 maatregelen geheel ingetrokken.¹⁹

2.1.2. Beleid

Het maken van beleid is nodig omdat het een vertaling van wet- en regelgeving naar de 'werkvloer' is en als zodanig richting geeft aan een organisatie of een onderdeel hiervan. Het scheidt duidelijkheid voor eenieder die hierbij betrokken is, waardoor eenieder op de hoogte is van wat er van hem verwacht wordt. Dit geldt ook voor de handhaving van de openbare orde. In dit kader is het ook nodig en nuttig om te weten of de lokale organisaties die ingezet kunnen worden, over specifiek beleid beschikken dat het verlenen van bijstand aan het KPC op efficiënte wijze mogelijk maakt. Bij het hanteren van beleid moet sprake zijn van een integrale aanpak. Van

---

¹² P.B. 2020, no. 141

¹³ P.B. 2020, no. 12

¹⁴ P.B. 2020, no. 21

¹⁵ P.B. 2020, no. 24

¹⁶ P.B. 2020, no. 25

¹⁷ P.B. 2020, no. 28

¹⁸ P.B. 2020, no. 33

¹⁹ P.B. 2020, no. 35, 37, 38, 41, 46, 48

een integrale aanpak is sprake wanneer verschillende organisaties duurzame afspraken maken om samen naar een bepaald doel toe te werken, in casu handhaving van de openbare orde.

Uit het onderzoek blijkt dat de Minister van Justitie een integraal veiligheidsbeleidsplan heeft vastgesteld onder de naam 'Justitieel strategisch veiligheidsplan 2022 – 2025'. Volgens de geïnterviewde persoon van het Ministerie van Justitie staat in dit rapport alle informatie die aan de handhaving van de openbare orde en het veiligheidsbeleid is gerelateerd.

Verder blijkt dat het KPC geen specifiek beleidsplan heeft voor de handhaving van de openbare orde. Voor elke verstoring van de openbare orde treedt het KPC OP conform een structuur van een Staf Grootschalig Bijzonder Optreden (SGBO). Dit is een structuur die in Nederland gebruikt wordt en uit verschillende zogenaamde knoppen bestaat, zoals:

- opsporing, recherche;
- informatievoorziening;
- sociale netwerken (onder andere lijnen naar vakbonden, wijkpolitie);
- interne en externe communicatie; en
- verkeer (onder andere voor de af- en omzetting van het verkeer, routes uitstippelen rekening houdende met wateroverlast).

De structuur van de SGBO zorgt ervoor dat er gestructureerd gewerkt wordt. De SGBO staat onder leiding van een commandant die periodiek vergaderingen organiseert waarbij de verantwoordelijken voor alle knoppen hun steentje aan het geheel bijdragen.

Volgens de geïnterviewde persoon van de KW dient het jaarplan van de KW als een beleidsplan te worden aangemerkt. Het is een gronddocument dat geaccordeerd is door de Rijksministerraad. Naast het jaarplan zijn er ook andere documenten zoals het Justitieel Beleidsplan waarin de doelstellingen voor de komende jaren verwoord worden, dienstvoorschriften en *standard operating procedures*.

De CURMIL kent geen specifieke uitvoeringsprocedures betreffende de uitvoering van de bijstand aan de politie. Sinds enkele jaren is volgens de geïnterviewde persoon van de CURMIL gebleken dat de inzet bij militaire bijstand door met name de CURMIL– afhankelijk van de gevraagde expertise –, de-escalerend werkt, omdat deze organisatie de taal, cultuur en omgeving beter kent.

Voor de primaire contacten tussen het KPC en het Marine Hoofdkwartier Carib is de stafofficier operaties, die de grove planning voor zijn rekening neemt, aangewezen. De detail planning van de uitvoering van de bijstand komt voor rekening van de commandant van de Marinekazerne Suffisant (MK Suf).

De bijstand aan het KPC door de KMar berust op afspraken tussen het Ministerie van Justitie Curaçao en de ministeries van Justitie, Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en Financiën van Nederland en Defensie, vastgelegd in het zogenaamde Flexpool protocol en het protocol versterking grenstoezicht. De ondersteuning geschiedt dan onder de aansturing van het KPC. De lokale wet- en regelgeving is dan van toepassing, bijvoorbeeld de geweldsinstructie van het KPC. Dagelijks verlenen 51 BavPollers van de KMar, bijstand aan het KPC en maken aldus deel uit van de capaciteit van het KPC. Periodiek wordt het Flexpool protocol geëvalueerd en hierbij

wordt ook de Minister van Justitie betrokken, de laatste keer was in 2022. Daarnaast levert de KMar met enige regelmaat militaire bijstand (t.b.v. justitiabelen vervoer door de lucht).

Het VKC verleent regelmatig bijstand aan het KPC. Tijdens een inzet staat het VKC onder aansturing van het KPC. De procedures die het VKC toepast bij het verlenen van bijstand aan het KPC zijn niet vastgelegd. De bijstand gebeurt volgens de Landsverordening op de Weerkorpsen 1997.²⁰.

De Raad constateert dat er met betrekking tot de handhaving van de openbare orde geen sprake is van een integrale aanpak. De geïnterviewde persoon van het OM heeft zich uitgesproken voor een ketenbenadering, omdat de handhaving van de openbare orde weliswaar niet tot de taken van het OM hoort. Het OM wenst wel een bijdrage te leveren aan het geheel, bijvoorbeeld in het kader van het vaststellen van tolerantiegrenzen en de eventuele strafrechtelijke opvolging.

Een andere geïnterviewde persoon pleit ervoor dat de ordehandhavingketen in zijn totaliteit gesteund wordt, dus niet alleen door hier financiën tegenover te stellen, maar ook door met elkaar vast te stellen wat er nodig is. Ook het OM en het detentiewezen dienen hierbij betrokken te worden.

Volgens de geïnterviewde persoon van het Ministerie van Justitie werkt Justitie niet via de fasen van de ketenbenadering. Het beleidsplan van de Minister van Justitie wordt als uitgangspunt genomen.

2.2. Gezag en (aan)sturing

Volgens artikel 19 van de Rijkswet politie dient de Minister van Justitie ten minste één keer per twee maanden te overleggen met de korpschef, de hoofdofficier van justitie en de procureur-generaal over de taakuitvoering door de politie, de zogeheten Driehoeksoverleg. Bij de handhaving van de openbare orde, is het belangrijk dat het gezag en de sturing over de organisaties op verschillende niveaus duidelijk is geregeld. De organisaties moeten weten hoe zij aangestuurd worden en onder wiens gezag zij hierbij optreden. Dit voorkomt misverstanden over bijvoorbeeld de vraag welke autoriteit bevoegd is om de bijstand van andere organisaties in te roepen. Bij gezag gaat het om de beslissingsbevoegdheid over de inzet en het optreden van de politie.

De Minister van Justitie oefent het gezag uit over de politie met betrekking tot de handhaving van de openbare orde via diverse overlegorganen. Tijdens buitengewone omstandigheden worden bevoegdheden aan de Minister van Algemene Zaken toegekend (Lei di Estado di Emergencia).

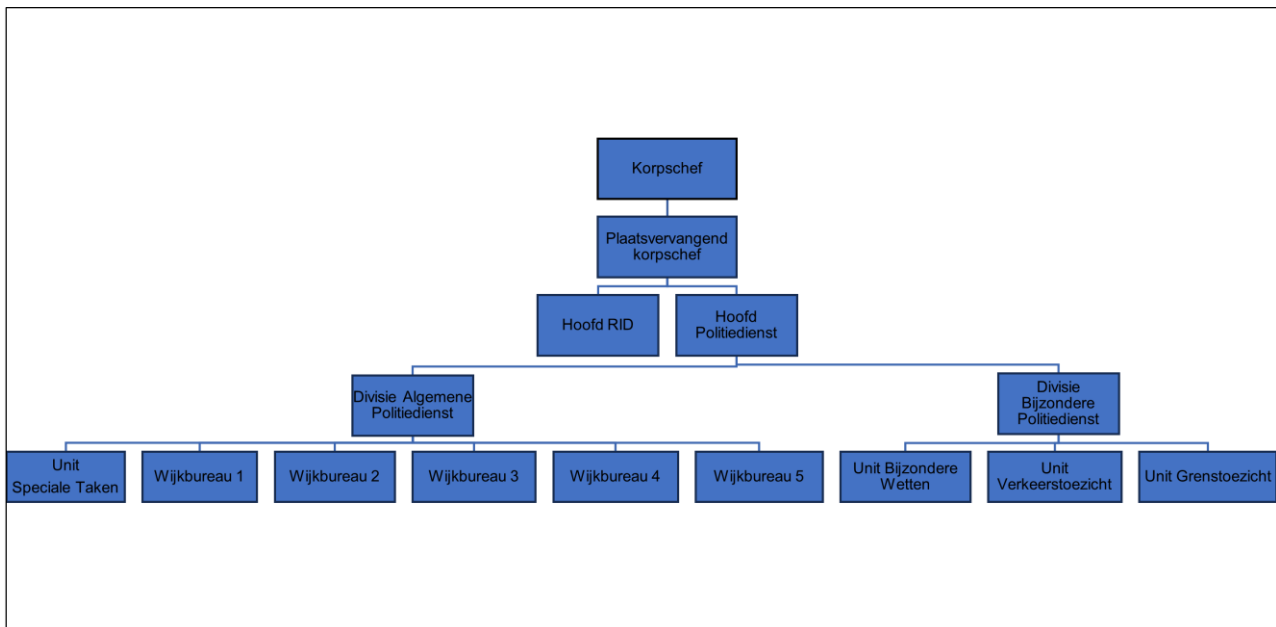
De Minister van Justitie stuurt de justitiële keten via overlegorganen. De Minister van Justitie overlegt met de procureur-generaal, de Hoofdofficier van Justitie en de korpschef (driehoeksoverleg). Aan dit overleg nemen ook deel de secretaris-generaal en de daarmee belaste sectordirecteur van het Ministerie van Justitie. In dit overleg wordt gesproken over actuele lokale gezags- en beheersaspecten van het KPC. De laatste tijd werden slechts een paar driehoeksoverleggen georganiseerd. In het verleden werden deze overleggen eens per maand

---

P.B. 1997, no. 335

gehouden. Echter constateert de Raad dat deze overleggen niet worden gehouden conform de frequentie van één keer in twee maanden zoals de rijkswet dit voorschrijft. Voorts overlegt de Minister van Justitie met de korpschef, met de leiding van de Brandweer en met de Toelatingsorganisatie.

De dagelijkse leiding van het KPC berust bij de korpschef. De aansturing op strategisch niveau binnen het KPC vindt plaats door het managementteam. Het managementteam bestaat uit de korpschef, de plaatsvervangend korpschef, het Hoofd Politiedienst en het Hoofd Recherche en Informatiedienst. Handhaving van de openbare orde valt onder de Politiedienst. De Politiedienst bestaat uit twee divisies, namelijk de Divisie Algemene Politiedienst en de Divisie Bijzondere Politiedienst. De Divisie Algemene Politiedienst, waaronder vijf wijkbureaus en de Unit Speciale Taken ressorteren, is belast met noodhulp en handhaving van de openbare orde. Elk wijkbureau heeft een eigen leiding die het personeel stuurt. De Unit Speciale Taken is niet wijk gebonden, maar werkt overal op het eiland waar er ondersteuning nodig is, bijvoorbeeld bij excessen, wijkzorg en verkeerscontroles. Schematisch ziet het organogram van het KPC voor wat betreft de ordehandhaving als volgt uit.

De KMar wordt vanuit Nederland aangestuurd door de Commandant van het Landelijk Tactisch Commando, die aangeeft welke taken uitgevoerd moeten worden. Naast de militaire politiezorg, die door de lokale commandant naar Nederland toe verantwoord moet worden, biedt de KMar ook ondersteuning aan de politiekorpsen in Curaçao, Aruba en Sint Maarten via de zogenaamde Flexpool. Het gaat dan om BavPollers die belast worden met taken op het gebied van het grensproces, de aanpak van mensenhandel en mensensmokkel en het aanleveren van informatie. De KMar-militairen die ondersteuning bieden aan deze landen, staan onder het gezag en verantwoordelijkheid van de Minister van Justitie van deze landen en worden aangestuurd door de korpschef of een ander diensthoofd dat verantwoordelijk is voor de inzet.

De KW wordt aangestuurd vanuit een bestuurlijk model. Ingevolge de Rijkswet Kustwacht is de kustwachtcommissie belast met de voorbereiding van het beleidsplan, de begroting, het

jaarverslag en de jaarlijkse financiële verantwoording ten behoeve van de indiening bij de Rijksministerraad. De kustwachtcommissie bestaat uit ambtelijke vertegenwoordigers van de landen. Het presidium van de kustwachtcommissie, dat driemaal per jaar samenkomt, bereidt de eerdergenoemde documenten voor ten behoeve van de kustwachtcommissie. In dit presidium kunnen de vertegenwoordigers van alle vier landen invloed uitoefenen op het beleid van de Kustwachtorganisatie (artikel 12 Rijkswet Kustwacht). De Commandant der Zeemacht in het Caribisch gebied (CZMCARIB) fungeert als de directeur van de Kustwacht met onder hem een plaatsvervangend directeur. Hij dient de aanwijzingen van het bevoegd gezag met betrekking tot de uitvoering van de toezichthoudende, opsporings- en dienstverlenende taken op te volgen.

Het VKC ressorteert onder de Minister van Algemene Zaken. Het VKC wordt geleid door een commandant, die een staf van officieren tot zijn beschikking heeft. Indien de inzet van het VKC geaccordeerd wordt door de Minister van Algemene Zaken, neemt de Commandant van het Vrijwilligerskorps Curaçao (CVKC) contact op met de groepscommandanten die via hun app-groepen voor de mobilisatie zorgdragen. Indien mogelijk wordt het personeel eerst op een *one-hour-notice* gezet, en later indien nodig, dient het personeel zich zo snel mogelijk te melden. Het personeel dat werkt, heeft de toestemming nodig van zijn werkgever. In de meeste gevallen verlenen de werkgevers hun medewerking door het VKC-lid ter beschikking te stellen.

De CZMCARIB levert eenheden die ingezet kunnen worden voor militaire bijstand in het Caribisch gebied. Tot deze eenheden hoort de Curaçaose Militairen (CURMIL), dat zijn ambtenaren in dienst van het land Curaçao, die een militaire opleiding krijgen. Ze vallen rechtspositioneel onder de Minister van Justitie en operationeel onder de CZMCARIB. De uitvoeringsopdrachten tot de inzet van de CURMIL worden gegeven door de Commandant der Zeemacht aan de commandant van de MK Suf die voor de uitvoering zorgt.

2.3. Beheer

Het beheer over het KPC berust conform artikel 47 van de Rijkswet Politie bij de Minister van Justitie. Hiertoe kan hij aanwijzingen geven aan de korpschef, die belast is met de dagelijkse leiding van het korps. Voor wat betreft het beheer is de Minister van Justitie verantwoordelijk voor de financiële en personele aspecten van de handhaving van de openbare orde. Bij beheer gaat het voornamelijk erom of er voldoende kwalitatief personeel met de juiste expertise voor de handhaving van de openbare orde beschikbaar is, of er sprake is van voldoende materiële en financiële middelen en of de informatievoorziening op orde is. De Minister van Justitie is tevens verantwoordelijk voor de kwaliteit van de taakuitoefening, de resultaten en het beheer van het politiekorps. Tevens zorgt de Minister van Justitie voor de regelmatige evaluatie van de kwaliteit van de taakuitvoering van de eenheden en de leden van het KPC.

2.3.1. Personeel

Beschikbare capaciteit KPC

Ingevolge de artikelen 49 en 50 van de Rijkswet Politie wordt de minimale sterkte van het KPC bepaald door de Minister van Justitie.

In het jaarplan 2022 schetst de korpsleiding de situatie van het KPC als volgt: *“As we speak, komen wij 17 procent (17%) van onze (streef)sterkte tekort.”*²¹

Uit het onderzoek blijkt dat het KPC op personeelsgebied verschillende uitdagingen kent die het moeilijk maken de handhaving van de openbare orde op een structureel aanvaardbare wijze uit te voeren. Deze uitdagingen zijn:

- tekort aan personeel;
- het personeel opgeleid voor de Mobiele Eenheid (ME)- is verspreid over verschillende afdelingen;
- planning en motivatie van het personeel om op het werk te verschijnen; en
- verlaging van het aantal overuren.

De redenen voor dit tekort aan inzetbaar personeel zijn de volgende:

- formatief een tekort aan personeel (niet alle functies zijn ingevuld);
- hoog ziekteverzuim;
- vergrijzing;
- vervroegde uittreding (VVU)/pensioen; en
- gebrekkige fysieke gesteldheid van een deel van de ambtenaren van politie die dienstdoen bij de Politiedienst.

Om het hoge ziekteverzuim tegen te gaan wenst de korpsleiding een Sociaal Medisch Team en een ziekteverzuimbeleid in te voeren. Door de verhoging van de pensioenleeftijd, duurt het langer voordat het korps kan verjongen, terwijl de uitval al bij 50 jaar begint. (lichamelijke gesteldheid, ziekte, gebrek aan motivatie). Het gebrek aan voldoende personeel en materieel heeft ook invloed op de operationele gereedheid van het korps. Een bijkomend probleem is dat verschillende personeelsleden zich willen terugtrekken uit de Politiedienst om in een andere functie binnen het korps te gaan werken.

In het jaarplan 2022 wordt het bovenstaande sterk benadrukt. *“De sterkte en inzetbaarheid van ons politiekorps staat steeds meer onder druk door de vergrijzing en de verwachte grote uitstroom in de komende jaren in het kader van vroegtijdig vrijwillig uitstroom traject (VVU). Daarnaast is de werkdruk fors toegenomen door onder andere de vele demonstraties en/of manifestaties, de (verhoogde) inzet in het kader van het bewaken en beveiligen van gezagsdragers en de handhaving van de coronamaatregelen om de verspreiding hiervan tegen te gaan. De onderbezetting in combinatie met deze extra taken leiden tot grote rooster- en werkdruk bij het personeel.”*²²

De overheid heeft jaren terug een personeelsstop geïntroduceerd. Thans zijn er besprekingen gaande tussen het KPC met de overheid om personeel in dienst te nemen op basis van één op één met het personeel dat de dienst verlaat. Thans is de ratio 3:1, voor elke drie personen die de dienst verlaten, mag één persoon worden aangenomen. Goed nieuws is dat het KPC op korte termijn 33 nieuwe personeelsleden in dienst kan nemen, onder de voorwaarde dat het aantal overuren verlaagd wordt. Een opleiding tot aspirant-ambtenaar van politie belast met politietaken duurt 2 à 3 jaren, waardoor het tekort niet meteen op korte termijn verzacht of opgeheven wordt.

---

²¹ KPC, Jaarplan 2022, p. 3, 2e alinea.

²² KPC, Jaarplan 2022, p. 13.

Conform het jaarplan 2022 is de personeelssterkte van het KPC bepaald op 902 fte's, maar de feitelijke sterkte bedroeg per 04 oktober 2021 751 fte's. Volgens de geïnterviewde functionaris bestaat het korps op het moment van het schrijven van dit rapport uit ongeveer 600 fte's, waarvan 400 dienstdoen bij de Politiedienst. In het jaarplan 2022 van het KPC geeft de korpsleiding niet alleen aan dat de huidige politiesterkte niet toereikend is om aan de taken te voldoen, maar ook dat de toegekende politiesterkte niet evenredig is aan de werklast.²³ Dit is ook het gevoel van de geïnterviewde persoon bij het Ministerie van Justitie.

Er is sprake van een tekort aan personeel zowel onder reguliere als onder buitengewone omstandigheden. Bedacht dient te worden dat naast de handhaving van de openbare orde tijdens onrust de dagelijkse dienst ook normaal doorgang moet kunnen vinden. Dan wordt overgeschakeld op diensten van twaalf uren om zodoende over meer personeel te beschikken dat specifiek ingezet kan worden voor de handhaving van de buitengewone omstandigheid. Met andere woorden, drie diensten van acht uren worden vervangen door twee diensten van twaalf uren. Het nadeel van het hanteren van diensten van 12 uren is dat het personeel vermoeid raakt als die diensten voor een lange periode voortduren, aldus de geïnterviewde functionaris van het KPC.

Of het korps in tijden van buitengewone omstandigheden over voldoende inzetbaar operationeel personeel beschikt om de openbare orde te handhaven, hangt af van de aard en omvang van de buitengewone omstandigheden. Het korps past onder deze omstandigheden de SGB0-vorm toe, waarbij niet alleen de politieagenten van de Politiedienst ingezet kunnen worden, maar ook politieagenten van de Recherche en Informatiedienst en andere stafdiensten. Bij grotere incidenten dient bijstand te worden aangevraagd. Als voorbeeld dienen de onlusten in Fort Amsterdam en in de straten van Punda die in het jaar 2020 hebben plaatsgevonden. Tijdens deze rellen moest het korps bijstand van de CURMIL en het VKC inroepen, omdat het korps niet over voldoende personeel beschikte om de openbare rust te herstellen.

Kwaliteit

Artikel 50 van de Rijkswet politie schrijft voor dat de Minister van Justitie verantwoordelijk is voor de kwaliteit van de taakuitoefening en de resultaten van dit korps. *“De kwaliteit van het politieoptreden ligt in de betekenis die (anderen) eraan toekennen en in concrete situaties als passend wordt ervaren maar ook recht doet aan lokale omstandigheden. Professionaliteit, integriteit, een kundig en adequaat optreden, goed inschatten wat nodig is en zichtbaar zijn voor haar omgeving zijn voorbeelden van maatstaven voor goed poilitiewerk.”*²⁴

Het is de taak van de Minister van Justitie om de kwaliteit van het personeel van het KPC te evalueren. Deze evaluatie heeft nog niet plaatsgevonden. Volgens de geïnterviewde persoon van het Ministerie van Justitie, is de evaluatie in de nabije toekomst wel mogelijk aangezien er kortgeleden een hoofd van de afdeling Kwaliteit van het KPC benoemd werd.

Volgens de geïnterviewde persoon van het KPC is het personeel voldoende opgeleid om zich van zijn taak te kwijten, maar het kan altijd beter. De bekwaamheid van het personeel wordt op

---

²³ KPC, Jaarplan 2022, p. 13.

²⁴ KPC, Jaarplan 2022, p. 4

peil gehouden middels bijscholingen bij het Opleidingsinstituut voor de Rechtshandhaving en Veiligheid (ORV).

Op individueel niveau worden er geen functionerings- en beoordelingsgesprekken gehouden, omdat de overheid nog geen overstemming heeft bereikt met de vakbonden over de invoering van een nieuwe wetgeving over beoordeling.

Voor het optreden tijdens buitengewone omstandigheden is het noodzakelijk dat de kennis, vaardigheden en geoefendheid op een aanvaardbaar niveau zijn. Hiervoor dienen bepaalde scenario's regelmatig beoefend te worden. De ervaring heeft, volgens de geïnterviewde persoon van het KPC, geleerd dat het optreden tijdens buitengewone omstandigheden niet altijd naar wens verloopt. Volgens de geïnterviewde persoon van het KPC vormde het gebrek aan zelfvertrouwen tijdens de optredens tegen verstoringen van de openbare orde een drempel die overwonnen moest worden. Er werd te weinig geoefend en oefenen is één van de manieren die helpen om het vertrouwen bij het optreden op te krikken. Thans is het zo, dat filmopnames worden gemaakt tijdens elk optreden van het KPC en zijn partners om te kijken wat goed gaat en wat voor verbetering vatbaar is. Na elk optreden worden evaluatieverslagen opgesteld en wordt lering getrokken uit het betreffende optreden. Voor het jaar 2023 werd een oefenkalender met oefendata opgesteld. De laatste tijd worden bepaalde scenario's op verschillende locaties regelmatig samen met de partners beoefend en het resultaat daarvan was duidelijk zichtbaar volgens de geïnterviewde persoon van het KPC. De kwaliteit van het optreden ging omhoog. Volgens de geïnterviewde persoon van de CURMIL wordt de CURMIL niet altijd uitgenodigd voor deelname aan oefeningen. Volgens het KPC oefenen ze eerst op kleine schaal en later wordt de groep uitgebreid.

Aan de hand van de ervaringen van de vorige jaren worden plannen van voorzienbare optredens aan het einde van het jaar opgesteld. Er wordt informatie verzameld over evenementen die een uitdaging kunnen vormen voor de openbare orde. Op basis van de verzamelde informatie wordt geoefend om goed voorbereid te zijn op eventualiteiten.

2.3.2. Materiële middelen

Evenals de kwantiteit en kwaliteit van het personeel en de beschikbare financiën is het hebben van voldoende middelen een randvoorwaarde voor een succesvolle uitvoering van de handhaving van de openbare orde.

Het KPC kent in het algemeen een (schrijnend) tekort aan (adequate) middelen om de politietaak naar behoren te kunnen uitvoeren.²⁵ Het functioneren van het KPC wordt beperkt door een gebrek aan deugdelijke transportmiddelen. De staat van onderhoud van de voertuigen geeft reden tot zorg. Het KPC krijgt in geval handhaving van de openbare orde in buitengewone omstandigheden transportsteun bij Defensie en het VKC. De voertuigen van Defensie en VKC verkeren in een betere staat en zijn hoger dan die van het korps, wat nodig is bij bijvoorbeeld wateroverlast.

---

²⁵ KPC, Jaarplan 2022, p. 4.

Bij buitengewone omstandigheden is er meer materiaal en uitrusting nodig voor de bescherming van de politie zelf en ook om de situatie te kunnen beheersen. Door een tekort aan materieel en uitrusting moet bij de handhaving van de openbare orde tijdens buitengewone omstandigheden andere organisaties worden gevraagd om hun materieel in te zetten.

2.3.3. Financiële middelen

Het ontwerpjaarplan en de ontwerpbegroting van het KPC worden door de korpschef van het KPC in overeenstemming met de procureur-generaal opgesteld en aan de Minister van Justitie aangeboden ter vaststelling. Volgens de geïnterviewde persoon is de begroting die aan het Ministerie van Justitie toegewezen krijgt, niet toereikend. Voor wat betreft de uitvoering van de taken van het KPC dient dus terdege rekening te worden gehouden met het financieel tekort. Door dit tekort is het niet mogelijk om op verantwoorde wijze de politietaak uit te voeren, aldus de geïnterviewde.

Het tekort aan budget komt extra onder druk te staan wegens onder meer overwerk en de bijdrage die Curaçao moet leveren aan de financiering van de KW.

Het VKC heeft een eigen begroting en ontvangt subsidie van de overheid, maar hierop wordt steeds gekort. Deze korting komt de operationele gereedheid, veiligheid en beschikbaarheid van het personeel zeker niet ten goede.

2.3.4. Informatiedeling

Voor de reguliere handhaving van openbare orde en zeker tijdens buitengewone omstandigheden is de uitwisseling van informatie van groot belang tussen de korpsen onderling. De politiekorpsen wisselen politiegegevens uit met elkaar en treffen een onderlinge regeling over de wijze waarop de politiegegevens worden verwerkt (art. 39, lid 1 Rijkswet politie).

Ook tussen het KPC en zijn partners is het van belang dat er sprake is van een goede informatieuitwisseling. Onder alle omstandigheden en zeer zeker onder buitengewone omstandigheden is het noodzakelijk om over de juiste informatie te beschikken om een ordeverstoring of een dreiging hiervan aan te zien komen en gedurende de ordeverstoring verantwoord te (blijven) handhaven. Het is belangrijk dat alle partners vooraf zoveel als mogelijk beschikbare informatie hebben, zodat zij zich beter kunnen voorbereiden op de door hen te verlenen bijstand. Ook tijdens en na de operaties is het belangrijk dat actuele informatie blijft binnenkomen en uitgewisseld wordt.

De Rijkswet politie schrijft voor dat een onderlinge regeling moet worden opgesteld, maar uit het onderzoek blijkt dat Nederland geen structurele informatie kan delen noch met Curaçao noch met Aruba en Sint Maarten vanwege Europese regelingen (WPG/AVG). Wel kan Nederland op basis van de Europese regelingen informatie delen met andere landen en organisaties binnen het Caribisch gebied. Met Europees Nederland is in het kader van het Landspakket overeengekomen om gezamenlijk toe te werken naar een Rijkswet harmonisatie persoonsgegevens wat structurele deling van politie-informatie mogelijk zou moeten maken. Volgens de geïnterviewde persoon van het Ministerie van Justitie begint het Informatiecentrum

Curaçao (ICC), dat in het zeer recente verleden opgezet werd, geleidelijk aan zijn draai te vinden²⁶.

De informatiedeling tussen de KW en de andere partners geschiedt via het ICC, waaraan de KW met één lid deelneemt. Het Maritiem Informatie Knooppunt (MIK) van de KW onderhoudt ook wel periodiek contacten met de eenheden die betrokken zijn bij de handhaving van de openbare orde. Verder onderhoudt de Criminele Inlichtingendienst (CID) van de KW-contact met de Team Criminele Inlichtingen (TCI) van het KPC en andere partners die een TCI hebben.

Het VKC doet niet actief mee aan informatievergaring. De informatiedeling gebeurt hoofdzakelijk door het KPC, maar ook van andere partners kan informatie worden verkregen, vanaf het moment dat zij ook betrokken worden bij een actie. Wel is het zo, dat indien het VKC kennisneemt van overtredingen van de wet, deze informatie wordt doorgegeven aan het KPC. Tot aan de COVID-19 periode had het VKC structureel maandelijks overleg met het KPC, maar na deze periode werden deze overleggen niet meer voortgezet.

Er is een afspraak gemaakt tussen het KPC en de particuliere beveiligingssector, waarbij het zogenaamde Magnolia-traject in het leven is geroepen. Het traject houdt in dat de particuliere beveiligingssector als ogen en oren van het KPC functioneert. Bij het constateren van ongeregelde zaken moet de politie gemeld worden. Het KPC verstrekt algemene, niet tot personen herleidbare informatie (bijvoorbeeld aandachtsgebieden die in de gaten moeten worden gehouden) aan de beveiligingsorganisaties, die elke dag beveiligingspatrouilles op straat hebben. Aan de hand van deze voorinformatie, kan belangrijke 'intel' worden vergaard, die de beveiligingsorganisaties dan met het KPC kunnen delen. Er is een speciaal communicatiekanaal tussen het KPC en de patrouilles voor het geval assistentie nodig is. Het Ministerie van Justitie is thans bezig met het concipiëren van wet- en regelgeving inhoudende onder andere de vereisten waaraan particuliere beveiligingsbedrijven en hun personeel moeten voldoen.

2.4. Bijstandsverlening

Onder reguliere omstandigheden dient het KPC over de benodigde capaciteit te beschikken om de openbare orde te handhaven. Er kunnen zich echter situaties voordoen (buitengewone omstandigheden) waarbij het KPC de bijstand nodig heeft van andere partners. Om de transparantie te waarborgen is het nodig dat voor zulke gevallen (wettelijke) procedures en voorwaarden in het leven zijn geroepen. Bij kleinschalige incidenten handhaaft het KPC de openbare orde met eigen personeel en materieel.

In geval van buitengewone omstandigheden kan het korps een beroep doen op andere eenheden. Hierbij wordt een getrapte systematiek gehanteerd. Het korps doet eerst een beroep op het VKC en indien nodig op de krijgsmacht.

Om de bijstand van het VKC in te schakelen, wordt via de Minister van Justitie een verzoek ingediend bij de Minister van Algemene Zaken.

---

²⁶ Informatiecentrum Curaçao is informatieplatform waarvan verschillende justitiële diensten deel uitmaken, met als doel de vergaring, veredeling en deling van informatie aan deze organisaties

Een verzoek tot inzet van de krijgsmacht verloopt via de Gouverneur. De Gouverneur van Curaçao kan aan de regering van Curaçao de krijgsmacht ter beschikking stellen ten behoeve van militaire bijstand ter handhaving van de inwendige veiligheid en de openbare orde (artikel 1, tweede lid van de 'Aanwijzing inzake de inzet van de krijgsmacht in Aruba, Curaçao en Sint Maarten') De Gouverneur oefent deze bevoegdheid niet uit dan met instemming van de Raad van ministers van het Koninkrijk (artikel 2, eerste lid van Aanwijzingen inzake de inzet van de krijgsmacht in Aruba, Curaçao en Sint Maarten).

Gedurende de periode van Covid 19 werd het KPC bijgestaan door het VKC en de CURMIL bij handhaving van de openbare orde. Zij werden, onder de leiding van het KPC, belast met de controle op het verkeer en de maatregelen die op dat moment van toepassing waren.

De procedures voor de inzet van krijgsmacht en het VKC in het kader van de handhaving van de openbare orde zijn verschillend.

Voorts kan het KPC bijstand krijgen van de andere landen binnen het Caribisch deel van het Koninkrijk indien Het KPC bijstand behoeft voor de handhaving van de openbare orde en het verlenen van hulp aan hen die deze behoeven.

De Minister van Justitie richt na overleg met de korpschef een verzoek aan het bevoegd gezag van het politiekorps van een van de andere landen (artikel 38, eerste lid van de Rijkswet politie).

2.4.1. Beschikbare capaciteit bijstandspartners

De partners in de keten van bijstandsverleners voor wat betreft de handhaving van de openbare orde hebben aangegeven over voldoende personeel te beschikken die zo nodig ingezet kan worden om bijstand te verlenen aan het KPC.

Qua aantal, bestaat het VKC uit 160 personen, waarvan zo'n 100 BavPollers. De inzetbare eenheden bestaan uit 3 pelotons van elk 28 man en een *riot* peloton van meer dan 30 man. Het VKC heeft altijd het gevraagde aantal leden kunnen leveren. Het ligt in het voornemen van het VKC om binnenkort 25 nieuwe leden te werven en op te leiden.

De CURMIL-compagnie bestaat uit 119 man en is opgebouwd uit 5 *troops*, te weten drie infanterietroops van elk 26 man, een ondersteuningstroop (*combat servicesupport troop* bestaande uit chauffeurs, bevoorrading) en een HQ-troop (verbindingsdienst, *command and control*, medische taak en de *tactical intelligence cel*).

De CURMIL beschikt over voldoende personeel en middelen om taken in het kader van de handhaving van de openbare orde uit te voeren. De commandant is van mening dat pas na een opschaling over een eventuele inzet van de CURMIL gesproken kan worden. De CURMIL moet een ultimatum remedium zijn.

De KW heeft 241 fte's in haar huidige functiebestand, dat voor 96% ingevuld is. Het Lange Termijn Plan Personeel biedt de mogelijkheid om verder te groeien. Het is de bedoeling dat elk steunpunt in de nabije toekomst een extra ploeg krijgt, waardoor de KW 24/7 kan gaan functioneren. Ook het MIK krijgt personeelsuitbreiding.

De KMar bestaat thans uit 114 operationele militairen, waarvan 51 structureel ter beschikking van het KPC zijn gesteld. Ze komen voort uit het protocol 'versterking grenstoezicht' en het zogenoemde Flexpool protocol. De marechaussees die ter ondersteuning aan de landen ter beschikking werden gesteld, staan onder verantwoordelijkheid van deze landen. De geïnterviewde persoon vindt het bijzonder knap wat hier gepresteerd wordt met het huidige bestand aan personeel en middelen.

2.4.2. Beschikbare middelen bijstandpartners

De KW beschikt over voldoende middelen om de gevraagde bijstand te verlenen. De middelen zijn boten, te weten de *cutter* voor 12 bemanningsleden, die verder en langer op zee kan blijven, de *main interceptor* Metal Sharks, dat zijn de snelle boten waarvan elk steunpunt over vier beschikt en de *Justice*, een *boston whaler*. Voor de landpatrouilles beschikt de KW over pickups, auto's, drones. Daarnaast zijn er voor de zee- en landpatrouilles bewapening en uitrusting beschikbaar. De vliegende eenheden beschikken over 2 helikopters specifiek voor Aruba, Bonaire en Curaçao. De nieuwe helikopters die in 2023 verwacht worden, kunnen zelfs de Bovenwinden bereiken. Verder beschikt de KW over patrouillevliegtuigen, de Dash 8, die op Aruba, Bonaire, Curaçao, Saba, Sint Maarten en Sint Eustatius ingezet worden. Gemiddeld patrouilleren de vliegtuigen twee keer per week op de laatste drie genoemde eilanden, maar dit kan bijgesteld worden indien dit vanuit Maritiem Informatie Gestuurd Politieoptreden²⁷ benodigd is.

De KMar is niet gericht op het handhaven van de openbare orde op Curaçao en heeft aldus geen middelen hiertoe tot haar beschikking. Indien de KMar toch lokaal ingezet wordt in het kader van openbare orde, dan zal gebruik moeten worden gemaakt van de logistiek van het land zelf. De KMar denkt altijd mee met het KPC wanneer er sprake is van een mogelijke inzet. Een goed voorbeeld is het feit dat indien de inzet het patrouilleren betreft, dan patrouilleert de KMar in het kader van de Militaire Politiezorg op grond van militaire wetgeving in de buurten waar militairen wonen.

De CURMIL heeft voldoende middelen tot zijn beschikking, namelijk een drone, voertuigen en bewapening. Afhankelijk van de situatie kunnen gelaagd verschillende middelen worden ingezet ter handhaving van de openbare orde.

Het VKC beschikt over voldoende voertuigen en uitrusting, zij het dat deze allemaal aan vervanging toe zijn, maar hiervoor is niet voldoende geld beschikbaar. Voor de veiligheid van het personeel is het noodzakelijk dat de middelen snel vervangen worden. Vaak maakt het VKC gebruik van de transportmogelijkheden van andere organisaties. Voor het VKC is het een opluchting dat Defensie nog bruikbare materialen aan hen doneert.

2.5. Samenwerking met bijstandpartners

Voor de handhaving van de openbare orde is voor het KPC een goede samenwerking met zijn partners van groot belang. Immers door een goede samenwerking kan expertise waarover het

---

²⁷ KWCARIB heeft Maritiem Informatie Gestuurd Politieoptreden als volgt geformuleerd: "Informatie en kennis verzamelen, analyseren en actualiseren, om op basis van overzicht, inzicht en vooruitzicht beslissingen te nemen over de aanpak van Maritieme veiligheidsproblemen met optimale inzet van mens en middelen"

korps op dat moment niet beschikt worden toegevoegd aan het geheel en kan de efficiëntie en effectiviteit worden vergroot.²⁸

Volgens de geïnterviewde persoon van het KPC is de samenwerking en het vertrouwen tussen het VKC en het KPC goed te noemen. Het riotteam en de Eenheid Bijzondere Taken van het VKC oefenen regelmatig samen met die van het KPC.

De KMar werkt intensief samen met het KPC binnen de verschillende taakstellingen van het KPC, zoals de intel, de luchthaven en in de opsporing. Verder geeft de geïnterviewde persoon van de KMar aan dat er samengewerkt wordt met de politie via het zogenaamde twinningsysteem. Het komt wel eens voor dat twee leden van de KMar alleen op actie afgaan. De KMar zit regelmatig samen met het KPC op alle niveau's om de tafel omdat haar medewerkers daar werkzaam zijn. Voor wat betreft de KW betreft de samenwerking alleen de intel.

De samenwerking tussen de CURMIL en het KPC is heel goed, vooral dankzij de lange tijd die de CURMIL tijdens de COVID-19 periode bijstand heeft verleend aan het KPC. Een voorbeeld van deze goede samenwerking is het voorstel van de CURMIL om, omwille van de efficiëntie, de besprekingen en het nuttigen van maaltijden in tijden van een gezamenlijk optreden bij incidenten op de kazerne te houden. De geïnterviewde persoon van de CURMIL is van mening dat er meer *table top*-oefeningen moeten worden gehouden.²⁹

De rol van het OM is in principe alleen strafrechtelijk. Desondanks wil het OM erbij betrokken zijn om met de organisaties mee te denken over dit thema.

---

²⁸ KPC, Jaarplan 2022, p. 4.

²⁹ Bij een *table top*oefening wordt een of meer mogelijke scenario's nagebootst ter voorbereiding op de werkelijkheid, waarbij nagegaan wordt of eenieder bewust is van zijn verantwoordelijkheden en mogelijke knelpunten worden aangepakt.

3. Analyse

3.1. Wetgeving en beleid

3.1.1. Wetgeving

De Raad acht de wetgeving voldoende om de openbare orde te handhaven. De Raad is van oordeel dat in de wetgeving opgenomen bevoegdheden van de Minister van Justitie hem in staat stellen om verschillende maatregelen en voorschriften uit te vaardigen die nodig zijn om de openbare orde te handhaven. Dit geldt ook voor de bevoegdheden die aan de Minister van Algemene Zaken zijn toegekend.

3.1.2. Beleid

De Raad acht als positief het feit dat het Ministerie van Justitie over een vastgesteld integraal veiligheidsbeleidsplan beschikt en ook dat het KPC conform de structuur van Staf Grootchalig Bijzonder Optreden (SGB0) optreedt bij verstoring van de openbare orde.

De Raad vindt het een goede zaak als de organisaties die bijstand verlenen aan het KPC, een beleid zouden hebben die aansluit op de behoeftes van het KPC. Het risico van het niet hebben van een dergelijk beleid, is dat de betrokken organisaties zich op hun eigen manier gaan voorbereiden op de te verlenen bijstand en daarbij geen rekening houden met de specifieke behoeftes van het KPC. Het KPC moet in het kader van de bijstandverlening niet alleen op een minimaal aantal personeel en middelen kunnen rekenen maar moet ook kunnen rekenen op de nodige kennis en vaardigheden dat het personeel dat bijstand verleent, behoort te beschikken. De organisaties moeten vooraf hierop voorbereid zijn om de gevraagde capaciteit, middelen en kennis ter beschikking te kunnen stellen.

Door het gemis aan een op elkaar afgestemd of gezamenlijk beleid, is de Raad van oordeel dat er geen sprake is van een integrale aanpak in de justitiële keten voor wat betreft de handhaving van de openbare orde. Het voordeel van een integrale aanpak is dat werkwijzen, expertise en processen op elkaar worden afgestemd en problemen in een vroeg stadium kunnen worden voorzien en opgelost. De regie ligt dan bij de Minister van Justitie die het gezag in handen heeft. Wanneer signalen worden opgevangen dat er onrust, een pandemie of crisis op komst is, dan kan men zich middels het reeds opgemaakte integrale veiligheidsplan hierop tijdig voorbereiden.

3.2. Gezag en sturing

De Raad is van oordeel dat er ruimte is om de sturing van de organisaties te verbeteren. Immers, de overleggen worden niet tenminste een keer per twee maanden, gehouden (artikel 19 van de rijkswet politie). De Raad is van mening dat driehoeksoverleggen zeer belangrijk zijn omdat die er juist zijn om actuele lokale gezags- en beheeraspecten aan te kaarten en te evalueren. Hierbij gaat het om de afstemming van het justitieel, het bestuurlijk en het politiebeleid. Vooral onder buitengewone omstandigheden is dit overleg van belang, zodat een duidelijke tolerantiegrens wordt afgesproken. Met andere woorden er moet overeenstemming zijn over de grens tussen de handhaving van de openbare orde en veiligheid en de strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde. De Raad is van oordeel dat de aansturing binnen het KPC voldoende is.

3.3. Beheer

3.3.1. Personeel

Beschikbare capaciteit

Het KPC heeft een structureel tekort aan personeel. Dit heeft ook zijn weerslag in het kader van handhaving van openbare orde. Ingeval van buitengewone omstandigheden geldt het bovenstaande onverkort. Indien er geen sprake is van voldoende personeel en middelen, dan kan de openbare orde niet optimaal worden gehandhaafd.

De Raad constateert dat tegenover het tekort aan politiepersoneel bij het KPC het personeelsstopbeleid van de overheid staat. De vervangingsratio is vastgesteld op 3:1. Tegenover de aannahme van personeel onder de voorwaarde dat de overuren omlaag moeten gaan, staat dat de politieopleiding 2 tot 3 jaren duurt. Dit betekent dat de overheid er onbedoeld alles aan doet om het tekort te behouden. De Raad vindt dit geen goede zaak en niet bevorderend om het personeelsbestand van het KPC op niveau te houden. Naar het oordeel van de Raad moet de Minister van Justitie het personeelstekort bij het KPC planmatig opheffen.

Naast de problematiek van personeelsstop oefenen ook de vergrijzing en de VVU- regeling een negatieve invloed uit op respectievelijk de inzet van het politiepersoneel en sterkte van het KPC. Naar het oordeel van de Raad moet er alles aan gedaan worden om de Politiedienst te verjongen. Horizontaal instromen moet als een serieuze optie worden bekeken. Immers vele jonge militairen en kustwachters zijn buitengewone agenten van politie en moeten relatief jong afzwaaien. Naar het oordeel van de Raad kunnen deze jongeren makkelijk instromen bij het KPC. De Raad vindt dat de bijscholing van deze jongeren kan bijdragen aan het verwezenlijken van dit traject. Vanaf hun basisopleiding in militaire dienst kan hierop ingespeeld worden.

De Raad vindt het positief dat de organisaties die bijstand leveren aan het KPC in het kader van handhaving van de openbare orde, geen problemen hebben met personeelscapaciteit. Ze hebben voldoende functionarissen die ingezet kunnen worden ingeval het KPC op hen een beroep doet. Volgens de Raad moet door het KPC een plan worden opgesteld waarbij bepaald wordt hoeveel personeel ingezet moet worden gedurende de verschillende fasen van de verschillende soorten incidenten en wat eventueel hun tekort is en hoe en door wie dit tekort aangevuld moet worden. Hierdoor kunnen de bijstandsverlenende organisaties zich beter voorbereiden op hun taken tijdens een bijstand.

Kwaliteit

Voor wat betreft de kwaliteit van het personeel, ervaart de Raad het als positief dat er geld beschikbaar is voor bijscholingstrajecten en dat de bijscholing daadwerkelijk plaatsvindt. In de praktijk wordt elk optreden na een incident geëvalueerd en geleerde lessen worden in de praktijk geoefend. Dat er een oefenkalender voor heel jaar opgesteld werd, is een teken van vooruitgang en wilskracht om het beter te doen.

3.3.2. Materiële middelen

Het KPC beschikt niet over voldoende middelen om in geval van grote incidenten op eigen kracht de openbare orde te handhaven, dit terwijl andere organisaties zoals het VKC wel over middelen

beschikt hoewel deze verouderd en aan vernieuwing toe zijn. Het KPC zou naar het oordeel van de Raad primair over de nodige middelen moeten beschikken ondanks het feit dat het korps bijstand krijgt van organisaties zoals het VKC, de KW, Defensie en de CURMIL. Het feit dat het KPC afhankelijk is van externe organisaties om over de nodige middelen te beschikken is naar het oordeel van de Raad ongewenst. De Raad acht dit in strijd met het vereiste van artikel 7, eerste lid, van de Rijkswet Politie en artikel 2, derde lid, van de Politieregeling 2019 dat het land een kwalitatief volwaardig³⁰ politiekorps moet hebben.³¹

3.3.3. Financiële middelen

Het is de Raad duidelijk dat de financiële middelen van het Ministerie van Justitie (het KPC) en het VKC op dit moment niet toereikend zijn om de openbare orde optimaal te handhaven. De Raad is van oordeel dat het Land meer financiële middelen aan in elk geval het KPC ter beschikking moet stellen, ter handhaving van de openbare orde. De Raad onderkent dat wegens het krappe budget moeten worden gemaakt. Zoals onder paragraaf 3.3.2 reeds vermeld is de Raad van oordeel dat primair het KPC over de nodige financiële middelen moet beschikken, Het land moet prioriteiten stellen, wil het KPC niet voor altijd afhankelijk zijn van bijstand van andere organisaties (buiten de overheid).

3.3.4. Informatiedeling

Het feit dat Nederland op basis van Europese regelingen niet structureel informatie kan delen met het Caribisch deel van het Koninkrijk is naar het oordeel van de Raad een gemis. De Raad vindt dat betrokken autoriteiten al het nodige moeten doen om verandering hierin te brengen.

De oprichting van het ICC waarin, onder meer de Kustwacht is vertegenwoordigd, is naar het oordeel van de Raad een positieve ontwikkeling. Ook het feit dat het KPC eventuele informatie deelt met het VKC acht de Raad een goede werkwijze om de partners die bijstand verlenen op de hoogte te houden met de ontwikkelingen. De Raad juicht ook toe dat er een samenwerkingsverband is met particuliere beveiligingsbedrijven waarbij informatie wordt gedeeld.

3.4. Bijstandverlening

De Raad is van oordeel dat de procedurele weg die bewandeld moet worden om de organisaties die bijstand verlenen aan het KPC in te zetten, transparant is. Immers zijn er procedures vastgelegd voor de inzet van deze organisaties. De Raad acht dus dat hiermee de transparantie is gewaarborgd.

3.5. Samenwerking

De Raad is positief over de goede samenwerking tussen de politiekorpsen van de landen binnen het Koninkrijk. De samenwerking tussen het KPC, andere organisaties die gebruik maken van door de Minister van Justitie benoemde buitengewoon agenten van politie en de particuliere beveiligingssector is goed te noemen.

---

³⁰ De inrichting voorziet in een kwalitatief volwaardig en professionele organisatie van het politiekorps teneinde een effectieve en efficiënte uitvoering van de politietaak te waarborgen (PB 2020, n° 122)

³¹ De inrichting voorziet in een kwalitatief volwaardig en professionele organisatie van het politiekorps teneinde een effectieve en efficiënte uitvoering van de politietaak te waarborgen. (PB 2020,

3.6. Beantwoording van de vragen

3.6.1. Deelvragen

1. *Welke wet- en regelgeving en beleid ligt ten grondslag aan de handhaving van de openbare orde?*

Wet- en regelgeving

Onder normale omstandigheden wordt de normale wet- en regelgeving die geldt voor de handhaving van de openbare orde toegepast. Onder buitengewone omstandigheden (bijvoorbeeld, crisissituaties die het bestaan van het Land of de samenleving bedreigen) kunnen één of meer bepalingen in de noodwetgeving Lei Estado di Emergencia in werking worden gesteld. De uitzonderingstoestand dient bij landsbesluit te worden afgekondigd en bij ministeriële regeling met algemene werking kunnen algemeen verbindende voorschriften worden vastgesteld die kunnen afwijken van bij de Staatsregeling gestelde voorschriften. Ook kan de Minister van Justitie alle bevelen en voorschriften geven die hij ter bescherming van de inwendige en uitwendige veiligheid noodzakelijk acht (artikel 22 van de Landsverordening uitzonderingstoestand).

Voor het aanvragen van bijstand in verband met buitengewone omstandigheden zijn de Rijkswet politie van Curaçao, van Sint Maarten en van Bonaire, Sint Eustatius en Saba, de Aanwijzingen inzake de inzet van de krijgsmacht in Aruba, Curaçao en Sint Maarten en de Landsverordening Weerkorpsen van belang. Voor de daadwerkelijke voorbereiding en uitvoering van de handhaving van de openbare orde zijn de belangrijkste wet- en regelgeving de Lei Estado di Emergencia, de Landsverordening openbare orde en de Landsverordening Rampenbestrijding en crisisbeheersing. Het daaruit voortvloeiende vereiste van een crisisplan moet nog worden opgesteld.

Beleid

Er is een integraal beleidsplan maar op niveau van de organisaties die bijstand aan het KPC verlenen ontbreekt een plan. Bij de handhaving van de openbare orde wordt geen gebruik gemaakt van een integrale aanpak. Het KPC maakt gebruik van een interne structuur (de Staf Grootschalig Bijzonder Optreden), terwijl de ketenpartners niet over beschreven procedures ten aanzien van de uitvoering van de verzochte bijstand beschikken. Ook bestaan er geen mondelinge of schriftelijke werkafspraken tussen het KPC en de andere organisaties die bijstand leveren. Een door het Ministerie van Justitie gecoördineerd integraal plan van aanpak om de openbare orde te handhaven is op zijn plaats.

2. *Op welke wijze vindt het gezag en de (aan)sturing plaats?*

De Minister van Justitie voert het gezag en beheer over het KPC. Volgens de Rijkswet politie van Curaçao, van Sint Maarten en van Bonaire, Sint Eustatius en Saba is de handhaving van de openbare orde een taak van het KPC. Het KPC staat onder de dagelijkse leiding van de korpschef, die op zijn beurt leiding geeft aan het Hoofd Politiedienst. Bij buitengewone omstandigheden kan bijstand worden aangevraagd bij andere politiekorpsen en voor wat betreft militaire bijstand kan bij de Gouverneur en het Ministerie van Defensie aangeklopt worden. Tijdens de uitvoering van de bijstand vallen de hierbij betrokken eenheden onder het gezag van

de Minister van Justitie en geldt voor deze eenheden dezelfde wet- en regelgeving die voor het KPC geldt.

3. In hoeverre biedt het beheer handvatten om de openbare orde te handhaven?

De huidige sterkte van het KPC is niet voldoende om de openbare orde niet optimaal te handhaven. Verder geeft het KPC aan dat de huidige toegekende politiesterkte niet evenredig is aan de werklast. Onder buitengewone omstandigheden is er meer capaciteit nodig om de openbare orde te handhaven dan onder normale omstandigheden, dus ook hier is er een tekort aan personeel om de openbare orde te handhaven.

Ook is vast komen te staan dat het KPC niet over voldoende financiële en materiële middelen beschikt om zelfstandig de openbare orde te handhaven. De organisaties die bijstand verlenen aan het KPC hebben aangegeven over voldoende personeel en materieel te beschikken om de nodige bijstand te verlenen.

4. Welke organisaties zijn betrokken bij de handhaving van de openbare orde en in welke mate vindt samenwerking plaats tussen deze organisaties?

De organisaties die bijstand kunnen leveren aan het KPC zijn de KW, de Kmar, het VKC en de CURMIL. De samenwerking tussen deze organisatie wordt als goed ervaren. De rol van het OM is in principe alleen strafrechtelijk. Desondanks wil het OM erbij betrokken zijn om met de organisaties mee te denken over dit thema.

3.6.2. Centrale vraag

Op welke wijze handhaaft het Korps Politie Curacao de openbare orde en in hoeverre is deze organisatie toegerust om deze taak uit te voeren?

- Wijze handhaving openbare orde

In principe handhaaft het KPC onder reguliere omstandigheden de openbare orde. In geval van escalatie, buitengewone omstandigheden, krijgt het KPC bijstand van het VKC en de krijgsmacht. De organisaties die bijstand verlenen aan het KPC hebben geen beleid die aansluit op de behoeftes van het KPC.

Voor wat betreft de totstandkoming van de bijstandsverlening zijn er wettelijke voorschriften beschikbaar en deze worden ook nageleefd. Er is ruimte om de aansturing van de organisaties te verbeteren omdat de overleggen niet conform de frequentie opgenomen in artikel 19 van de rijkswet politie worden gehouden.

- Toerusting KPC

Volgens de Raad is er sprake van voldoende wet- en regelgeving en beleid om de openbare orde te handhaven tijdens reguliere en buitengewone omstandigheden.

Het beheer is voor verbetering vatbaar. Het KPC kampt met een tekort aan personeel en middelen. Tijdens buitengewone omstandigheden is er geen sprake van een gestructureerde informatiedeling.

3.7. Slotbeschouwing

Bij brief van 01 augustus 2023 reageerde de Minister van Justitie op dit conceptrapport, waarin hij aangeeft het belangrijk te vinden dat de justitiële keten voldoende en adequaat geëquipeerd is om de openbare orde te handhaven in (buiten)gewone omstandigheden. De Minister van

Justitie is tevreden over de samenwerking tussen het KPC en andere organisaties die speciale politieagenten inzet. Een integrale aanpak is aldus genoemde minister essentieel om het maximale uit deze samenwerkingen te halen. Met betrekking tot de constatering in het rapport heeft de Minister van Justitie onder meer het volgende aangegeven.

- Een meerjarenplan voor de jaren 2024-2026 is goedgekeurd om de kritieke vacante functies op te vullen.
- De vernieuwing van het wagenpark van het KPC is al opgestart.
- Diverse materialen en hard- en software zijn al besteld.
- Een concept-landsverordening particuliere beveiligingsorganisaties is gereed en doorloopt momenteel het vervolg-wetgevingstraject.
- Twee uitvoeringsregelingen op grond van artikel 41 van de Rijkswet politie zijn ingediend.³²

---

³² Het gaat om een onderlinge regeling die kwaliteitscriteria en opleidings- en trainingsvereisten voor ambtenaren van politie bevat en een onderlinge regeling aanhoudings- en zelfverdedigingsvaardigheden, geweldsbeheersing en schietvaardigheid van de politie.

4. Aanbevelingen

Aan de Minister van Justitie

1. Bevorder dat op niveau van de organisaties een beleid wordt ontwikkeld omtrent het verlenen van bijstand aan het KPC.
2. Draag er zorg voor dat het personeelstekort bij het KPC planmatig wordt opgeheven.
3. Draag er zorg voor dat er voldoende financiële en materiële middelen ter beschikking worden gesteld van het KPC.
4. Draag zorg voor de regie en coördinatie van een integrale aanpak van de handhaving van de openbare orde.

